

med hvor stor Interesse Skolefagen er bleven omfattet af forskjellige ærede Medlemmer fra forskjellige Sider i Salen, og navnlig var det mig en Glæde at høre, med hvilken Varme den ærede Folketingsmand for Sorø Amts Afd. Valgfreds (Holstein) omtalte denne Sag. Naar den ærede Taler imidlertid skildrede Almueskolens Stilling, med temmelig mørke Farver, saa har jeg ikke opfattet ham saaledes, at han derved vilde lægge en Skygge paa Skolelærerstandens, men jeg opfattede ham saaledes, at han netop betragtede den mørke Side ved Almueskolevæsenet som en Følge af de uheldige Vilkaar, hvorunder Almueskolen virker, og det kan jo heller ikke nægtes, at medens vi ere gaaede fremad i mange andre Sager, har vort Skolevæsen i en lang Række staaet omtrent paa det samme Standpunkt, hvorpaa det stod i 1814 og Aarene derefter. Siden den Tid er der ikke gjort noget væsentligt Skridt fremad paa Almueskolevæsenets Omraade. Jeg veed vel, at der i 1856 udkom en Lov, som gjorde nogle Forandringer i Skoleloven, men som det ærede Medlem udtrykte sig, det var vel en Lov, som var berettiget og tidsvarende, fordi Skolelærerne virkede under saa trange Raar, at deres Livsophold paa mange Steder neppe var sikret, men det var ikke en Lov, som i væsentlig Grad sigtede til at fremme Underviisningen. Det var en Lov, som kunde tjene til at fabricere flere Skolelærere, men det var ikke en Lov, som søgte at staffe større Oplysning til Stede. Nu skal jeg vel indrømme, at der her ved dette Lovforslag ikke kan gjøres Stort for Skolefagen, men hvad der kan gjøres, og hvad der bør gjøres, det er, at denne Sag fra forskjellige Sider paatales, for at henlede den høit ærede Cultusministers Opmærksomhed paa, at Skolevæsenet virkelig trænger til en Reform, for at det kan blive tidsvarende. Der er nogle enkelte Punkter med Hensyn til Sognepræstens Stilling til Skolevæsenet, hvortil jeg skal tillade mig at fremsætte et Par Bemærkninger. Det kan ikke undgaaes, at Folk maae bemærke trindtomkring, at Sognepræstens Stilling til hans Menighed i mange Henseender ingenlunde er heldig. Jeg vil ikke hermed sige, at vi ved denne Lov kunne frembringe et stort heldigere Forhold i saa Henseende; men hvad

vi efter min Formening kunne og bør gjøre, det er, at vi ikke stille ham i en stæv Stilling, hvor det ikke behøves, og i en stæv Stilling kommer han, naar han bliver den, der væsentlig faaer at sige, hvad Skolens Bestyrelse angaaer, medens det bliver Communens Sag at udrede de Udgifter, der følge med Skolevæsenet. Det bliver Communen, der faaer Lov til at betale, men Præsten, der faaer Lov til at raade; men det er et Tilshyn, som Præsten ikke kan være tjent med, idet det, som sagt, stiller ham i et stævt Forhold til Communen. Naar man har sagt: Ja, men det er nødvendigt, at Præsten har et saadant Tilshyn med Skolevæsenet, idet der ikke er Interesse nok herfor hos Almuen, saa troer jeg i Modsætning dertil, at de Udtalelser, der have fundet Sted angaaende Skolevæsenet under denne Sags Behandling, ere ligesom en Gjenklang af det Nøre, der med Hensyn til Skolevæsenet gaaer gennem hele Landbefolkningen. Der er virkelig større Interesse paa Landet for Underviisningens Fremme, end mange af de Herrer maaskee ville troe, og jeg troer, at det paa de fleste Steder ligger Almuen ligesaa meget paa Hjerte at faae deres Børn godt underviste, som det ligger Sognepræsten paa Hjerte. Iøvrigt skal jeg bemærke, at det, som frembringer en god Skole, ingenlunde er et stort Tilshyn; var stort Tilshyn det Samme som en god Skole, ja, saa havde vi haft en god Skole for længe siden. See vi nemlig hen til, at Skolen staaer under Sogneforstanderskabet, under Præsten, under Skoledirectionen, under Biskoppen, under Synge- mesteren og Gymnastikinspektøren, saa kan det dog ikke nægtes, at der er Tilshyn nok. Et Andet er, om det er godt nok; thi et stort Tilshyn er ingenlunde det Samme som et godt Tilshyn. Jeg troer, at hvis der skal frembringes et heldigt Tilshyn med Skolen, maae vi ikke søge det blandt Folk, hvis væsentlige Kalb er at varetage ganske andre Ting, og det kan dog ikke nægtes, at Provster, Biskopper og mange af disse Tilshynshavende kaldes under ganske andre Forudsætninger end netop for at varetage Skolens Lærv. Dermed vil jeg ingenlunde kaste nogen Skygge paa disse Mænd, men det ligger i Sagens Natur, at det ikke altid er muligt at faae Mænd, der i deres Per-